

Referat fra koordineringsgruppemøte 28

Helsedirektoratets lokaler, Vitaminveien 4, Storo.
Fysisk og digital deltakelse.

08.05.2024, kl. 10.00-12.00

Til stede: Koordineringsgruppens medlemmer

Linda Granlund, Helsedirektoratet (møteleder)

Ole Berg, Helsedirektoratet

Thea Nørgaard Breili, Helsedirektoratet

Anna Maria Karlsen, NHO Mat og Drikke

Aina Marie Lien, NorgesGruppen

Ingvill Måkestad Bovim, Rema 1000

Ingvill Størksen, COOP

Linda Vist, NHO Service og Handel

Marte Gjeitung Byfuglien, Mills AS

Mette Bogen, A/S Nestlé Norge

Trude Nordli, Sjømat Norge

Kirsti Wettre Brønner, TINE SA

Mariann Jørgensen, Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund

Observatører/eksterne foredragsholdere

Gyrd Omholt Gjevestad, Helse- og omsorgsdepartementet

Bente Øvrebø, Helse- og omsorgsdepartementet

Olga Soleng, Mattilsynet

Trond Ekornrud, SSB

Marianne Hope Abel, Folkehelseinstituttet

Silje Thoresen Tandberg, Opplysningskontoret for frukt og grønt

Jan Sverre Nordstad, Stiftelsen Norsk Mat

Møteleder ønsket velkommen til det 28. møtet i koordineringsgruppen. Alle møtedeltakere presenterte seg og møteleder leste opp den konkurranserettslige erklæringen som gjelder for møter i medhold av intensjonsavtalen. Erklæringen ble signert av møtedeltakerne som var fysisk til stede. Det var to saker til eventuelt, Helsedirektoratet meldte inn sak om rapport til næringslivsgruppen og det var en forespørsel fra NHO Mat og Drikke med et ønske om kort informasjon om innsiktsarbeidet i arbeidet i revideringen av kostrådene. Saken fra NHO Mat og Drikke ble informert om som del av sak 11/24 a).

Sak 11/24   Helsedirektoratets arbeid inkl. status per innsatsområde

- a. Sekretariatet viste til at Helsedirektoratet har fulgt opp arbeidet som beskrevet i sakspapirene.

Sekretariatet presenterte kort om arbeidet med revidering av kostrådene. Utkast til kostråd er på offentlig høring med høringsfrist 20. mai. Alle innkomne høringsinnspill publiseres på høringssiden på forhåndsdefinerte dager, 15. april, 30. april og etter høringsfristen. Per 30. april har Helsedirektoratet mottatt og publisert 83 høringsinnspill. Det ble gitt en kort orientering om innsiktsarbeidet som er utført i kostrådsarbeidet. Innsikten har bidratt til å sikre at rådene er tydelige, forståelige og motiverende. For befolkningen er det gjennomført digitale fokusgrupper, chats og digitale og fysiske dybdeintervju. Unge kvinner og menn (20-25 år), kvinner og menn (30-60 år), personer med kort utdanning og personer med innvandrerbakgrunn er intervjuet. I tillegg er det gjennomført digitale og fysiske dybdeintervju med aktuelle faggrupper; fastleger, tannleger, helsesykepleiere, frisklivsveiledere og mat- og helselærer og utdanning av disse.

Helsedirektoratet har bedt Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) om å beregne og vurdere i hvilken grad kostrådene, slik de foreligger i høringsutkastet datert 22. mars 2024, vil dekke behov for og anbefalt inntak av næringsstoffer i den voksne befolkningen. Beregningene vil tilpasses norske forhold med bakgrunn i kostholdsdata fra landsdekkende kostholdsundersøkelser. Rapporten vil inngå som en del av underlaget i Helsedirektoratets arbeid med å revidere kostrådene. [Oppdraget er publisert på vkm.no og rapport vil bli publisert samtidig med lansering av de nye kostrådene, 15. august.](#) Plan for lansering av kostrådene ble presentert. Kostrådene [lanseres på Arendalsuka 2024.](#)

Det ble kommentert i møtet at formuleringen av utkast til kostråd oppleves å likne på de danske kostrådene. Helsedirektoratet svarte at prosjektgruppen har sett til både egne og andre lands kostråd i arbeidet med revidering av kostrådene, men har hovedsakelig basert arbeidet på NNR 2023 og innsiktsarbeidet. En aktør kommenterte at den ønsker et mer oppfordrende språk. Det var også spørsmål i møtet om omtalen av klima og miljø i utkastet til kostråd. Det ble kommentert at omtalen i utkastet til kostråd gir et etterlatt inntrykk av at klima- og miljømessig bærekraft er integrert i kostrådene, og at dette er i strid med oppdraget som Helsedirektoratet har fått fra HOD. Helsedirektoratet svarte at de nye kostrådene utelukkende er basert på sammenheng mellom kosthold og helse, mens klima- og miljømessig påvirkning omtales. Utkastet til disse omtalene er lagt nederst i avsnittet med "Praktisk informasjon" og begrunnelse for omtalen er lagt til sist i avsnittet "Begrunnelse" for hvert enkelt kostråd. HOD vil følge opp og vurdere omtalen av klima og miljø i dialog

med Helsedirektoratet. Det ble stilt spørsmål om prosess for revisjon av retningslinjene for spedbarnsernæring. Helsedirektoratet planlegger å gå i gang med å revidere tilgrensende retningslinjer etter kostrådene er lansert.

Nøkkelhullstall for 2022 ble presentert. I tallene fra 2021 hadde verdiandel nøkkelhullsprodukter solgt i kategorien "kjøttpålegg og posteier" falt mye sammenlignet med tidligere år. Aktørene har sjekket egne tall og finner ikke igjen dette i egen produktportefølje. Denne trenden fortsatte i 2022. Helsedirektoratet har vurdert tallene fra NielsenIQ, som er dataleverandør, og ser at antall produkter merket med nøkkelhull i aktuelle kategorier har vært stabilt høye de siste årene. Dette tolkes som at endring i kategori "kjøttpålegg og posteier" må skyldes endring i kategorisering hos NielsenIQ og ikke vareutvalg i butikk eller endring i produktportefølje. Helsedirektoratet følger utviklingen av salg av nøkkelhullsvarer opp mot måltsetningen om å øke salget av nøkkelhullprodukter.

b. Status og planer for innsatsområde 1: salt

Det er ikke gjennomført noe spesifikt arbeid i innsatsområdet siden forrige møte.

c. Status og planer for innsatsområde 2: tilsatt sukker

Anna Maria Karlsen fra NHO Mat og Drikke orienterte om status. Det er ikke blitt gjennomført felles aktiviteter for aktørene i innsatsområdene siden forrige møte i koordineringsgruppen den 6. mars. Det er imidlertid iverksatt innledende dialog med monitoreringsgruppen for en nærmere gjennomgang av data om mettet fett i Tradesolution for visse matvaregrupper, jf. referat fra koordineringsgruppens møte 6. mars, sak 1c.

d. Status og planer for innsatsområde 3: mettet fett

Se omtale i sak 11/24 c).

e. Status og planer for innsatsområde 4:

Trude Nordli fra Sjømat Norge orienterte om status. Det arbeides med konkurransen NM Sunn mat i kantina 2024, hvor kåring av vinnerne planlegges lagt til messen Umami 2025.

f. Status og planer for innsatsområde 5: Påvirkning av forbrukeratferd.

Helsedirektoratet informerte om status. Det jobbes mye med å utvikle kommunikasjon og kampanje for de nye kostrådene. Helsedirektoratet er også proaktive i kommunikasjonsarbeid om kosthold og folkehelse og deltar i aktuelle mediasaker, podcaster og debatter. Helsedirektoratet skal delta i arrangement for "Team Tomorrow" for å bidra med god informasjon om kunnskapsgrunnlag og arbeidet med revidering av kostrådene. Team Tomorrow er et netterk for influensere som jobber for et mer bærekraftig samfunn. Det ble informert om livsstilsserien Andre Boller, som ligger [på VGTV](#).

Sak 12/24 Innsatsområde 5 – oppfølging fra programkomité

- a. Linda Vist fra NHO Service og Handel informerte om status. Det har vært avholdt to møter i programkomitéen for innsatsområde 5: Påvirkning av forbrukeratferd. Det planlegges for minimum to arrangementer tilknyttet innsatsområdet. Det første seminaret skal bidra med innsikt i ulike forskningsbaserte tilnærminger til forbrukeratferd. Det er ønskelig å benytte

forskning og innsikt fra intensjonsavtalens referansegruppe. Seminaret planlegges til den 5. juni, på Næringslivets hus. Forslag til program ble presentert.

Sak 13/24   Oppfølging av sak om etablering av et merke for aktører som er med i intensjonsavtalen

- a. Gyrd O. Gjevestad fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) presenterte saken. HOD har mottatt innspill på forslagene som gir støtte til symbol 1, jf. presentasjonen som ble gitt i møtet. I innspillsrunden kom det ønske om å inkludere et tekstelement i symbolet som symboliserer samarbeid, og som setter symbolet inn i en sammenheng. I tillegg ønskes det at symbol 1 utarbeides i farger for å bedre skille elementene i symbolet fra hverandre. Det bør etterstrebes å unngå likhet med andre symboler. Designbyrået TANK har bidratt i vurdering av innspillene. De vurderer at et tekstelement gir en logo og at det i tilfellet bør være navnet på avtalen. Navnet på intensjonsavtalen for et sunnere kosthold er vurdert av Mattilsynet til å være en helsepåstand i seg selv. For å unngå at symbolet blir en helsepåstand, og dermed omfattet av forskrift om ernærings- og helsepåstander om næringsmidler, er det f.eks. ikke benyttet symboler som hjerte eller eple som kan symbolisere sunnhet. Målet er at utforming ikke skal være til hinder for bruk av symbolet.

HOD har bedt koordineringsgruppen om innspill på retningslinje for bruk av symbolet. Det ble gitt innspill om at det er behov for en klargjøring om kommersiell bruk av symbolet, og at det er ønskelig å tydeliggjøre at virksomhetene er en del av folkehelsesamarbeidet og ikke at virksomhetene kun jobber mot mål i tråd med myndighetenes anbefalinger. Teksten i utkastet til retningslinje er noe justert for å klargjøre hva som menes med kommersiell bruk. Symbolet kan ikke brukes på produkter (emballasje, pakningsvedlegg o.l.) eller i markedsføring av disse. Det må sikre at informasjon som gis i B2B-kommunikasjon ikke brukes videre mot forbruker om den kan koples til virksomhetens produkter. Det må gjøres en helhetsvurdering ved ~~av~~ bruk av symbolet for å sikre at det ikke koples opp mot virksomhetens produkter. Det ble vist mulige eksempler på bruk i møtet.

HOD ønsker å gå videre med symbolet, gitt at koordineringsgruppen støtter dette og ser verdien av symbolet. Endelig symbol må godkjennes av politisk ledelse i HOD. Det kom spørsmål om eksempel på epostsignatur med teksten "sammen for folkehelse" med det nye symbolet ved siden av er vurdert som ok. Dette er vurdert som ok. HOD kommenterte at endret navn på folkehelsesamarbeidet kan vurderes ved reforhandling av intensjonsavtalen for en ny periode. Et eventuelt nytt navn kan da inngå som tekstelement i revidert informasjonssmerke, om mulig.

Oppfølgingsak: HOD sender ut presentasjonen fra møtet. Koordineringsgruppen bes komme med innspill til om de ønsker at HOD ferdigstiller symbolet og at dette testes ut i sin nåværende form innen 28. mai..

Sak 14/24   Oppfølging, status for arbeidet om markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn og unge

- a. Bente Øvrebø fra HOD orienterte om saken. HOD jobber med hvordan anmodningen fra Stortinget om å forskriftsfeste forbud mot markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn og unge under 18 år skal følges opp. Et forslag til regulering vil sendes på høring når regjeringen har tatt stilling til et forslag. Forslag om en tydeligere forskriftshjemmel i matloven for å innføre slik forskrift hadde frist for innspill 9. april 2024. HOD mottok 25 innspill. Ingen er uenig i at matloven bør endres dersom man skal få på plass en forskrift om markedsføringsforbud som er hjemlet i matloven. Høringen følges nå opp i departementet.

HOD jobber også med å følge opp anmodningsvedtaket fra Stortinget om å innføre aldersgrense på energidrikker. Det er ikke noe nytt å melde i saken.

Oppfølgings sak: Både status for sak om markedsføring og status på sak om aldersgrense på energidrikk følges opp i neste møte i koordineringsgruppen.

Sak 15/24 SSBs utvikling av ny kostholdsstatistikk

- a. Trond Ekornrud fra SSB presenterte saken. Det er mål om at SSB kan presentere statistikk for 2018-årgangen i neste møte i koordineringsgruppen 30. oktober. Planen er å først publisere data for 2018-årgangen, deretter vil det bli jobbet videre med årgangene 2019-2022. Det er mål om årlig statistikk på sikt. Nyhetsverdien for første publisering er at det har kommet statistikk på et nytt område, etter som dataene er fra 2018. Matvaregruppering for første publisering er lagt ut på ssb.no. Det ble vist eksempel på tabell med matvaregrupper og tabell med næringsinnhold. Data vil deles i tre nivåer. Region vil være hele landet. Det vil ikke være mulig å bryte ned på mindre geografiske områder i første publisering.

Det jobbes med vedtak om opplysningsplikt ovenfor TradeSolution for å sikre årlige leveranser fra databasen til TradeSolution. Dette sikrer at endringer i næringsinnhold som følge av reseptendringer vil fanges opp av statistikken.

SSB jobber med å strømlinjeforme produksjonsløpet og å sikre så automatiserte prosesser som mulig. Det planlegges for første publisering, med data for 2018-årgangen, den 12. juni. Det er utviklet en egen [nettside for statistikken \(ssb.no\)](https://ssb.no) som vil bli utvidet med et metodenotat som forklarer hvilke datakilder og metoder som ligger til grunn for den nye statistikken. Det jobbes også med en nyhetsartikkel med hovedresultater og funn.

Det kom spørsmål i møtet om hva en region er. En region er en landsdel, fylke eller eventuelt sentralitet eller kommune. Utvalget er relativt representativt på landsdel for de fleste kjedene, men det har det ikke vært mulig å jobbe videre med frem mot første publisering. Dette er en statistikk under utvikling, noe som medfører at statistikken kan utvides med for eksempel inndeling etter landsdel på et senere tidspunkt, hvis det viser seg at dataene er gode nok. Det var spørsmål om når man kan vente statistikk for årgangene 2019-2022. Det er mål om å ha dette klart i løpet av høsten 2024. Arbeidet med nye årganger vil gå i gang så snart første publisering er klar.

Oppfølgings sak: Sak følges opp i neste møte i koordineringsgruppen, med mål om å presentere statistikk for 2018-årgangen i møtet.

Sak 16/24 Det store grøntløftet

- a. Silje Thoresen Tandberg fra Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG) presenterte saken, som er et samarbeid mellom OFG og Stiftelsen Norsk Mat. Det store grøntløftet er et oppdrag som er omtalt i Meld. St. 11 (2023-2024) *Strategi for auka sjølforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmulighetene i jordbruket*. Det overordede målet til grøntløftet er å løfte forbruket og å øke norskandelen i kategorien frukt, grønt, bær og potet til 60 % innen 2035. Utgangspunktet var 40 % norskandel i 2018. Prosjektet har bred deltakelse fra hele verdikjeden. Det jobbes med å utvikle bedre og mer koordinert markedsføring, uten å bryte konkuranseloven. Det er blitt gjennomført en rekke forankringsmøter med aktuelle direktorater, departementer, dagligvarehandel, grøntsektoren og andre aktuelle aktører. Det er mulig å signere en forpliktelse hvor man selv vurderer hvordan man vil og kan bidra.

I prosjektet er det sett til Storbritannia for inspirasjon. Der har de et godt samarbeid som inkluderer forpliktelse med årlig oppfølging og felles kommunikasjon som inkluderer kjente fanebærere og en lystbetont og underholdende kommunikasjon. Det er behov for støtte til å få til noe tilsvarende i Norge. Det er søkt om ekstra midler.

Det store grøntløftet vil lanseres høsten 2024, og vil i første omgang sette fokus på rotgrønnsaker, løk, kål, gulrot og potet. Dette er store lagringsprodukter som er enkle å bruke, har god tilgjengelighet og er rimelige. Det vil bli fokus på hver enkelt grønnsak i gitte uker, to uker per grønnsak. Det vil bli etablert en egen landingsside med oppskrifter og inspirasjon.

Det store grøntløftet lanseres på Arendalsuka torsdag 15. august kl. 14:30-15:30. Utkast til program ble vist. Møteleder takket for god presentasjon. Det ble foreslått at denne saken løftes til møtet i næringslivsgruppen i juni.

Sak 17/24 Dato og saker for neste møte i koordineringsgruppen

- a. Neste møte i koordineringsgruppen er 30. oktober kl. 10-13 i Helsedirektoratets lokaler, Vitaminveien 4. Det blir mulighet for digital deltakelse.

Forslag til saker:

- Helsedirektoratets arbeid inkl. status per innsatsområde
- Presentasjon av de nye norske kostrådene og oppfølging/implementering av disse
- Oppfølging av sak om markedsføring og status på sak om aldersgrense på energidrikk
- SSBs utvikling av ny kostholdsstatistikk, presentasjon av 2018-data
- Rapport til næringslivsgruppen
- Eventuelt

Aktørene ble oppfordret til å sende forslag til saker til sekretariatet.

Sak 18/24   Eventuelt

- a. Helsedirektoratet forhåndsmeldte en sak til eventuelt; Rapport til næringslivsgruppen. Neste møte i næringslivsgruppen er planlagt til 6. juni. Oppsett for rapport ble lagt frem i møtet. Frist for å sende innspill om status per innsatsområde til sekretariatet er torsdag 23. mai.

- b. NHO Mat og Drikke forhåndsmeldte en sak til eventuelt. Det var ønske om kort informasjon om innsiktsarbeidet i arbeidet i revideringen av kostrådene. Saken fra NHO Mat og Drikke ble informert om som del av sak 11/24 a).